

Ilska och oro bland Lever-personalen

- Det är frustrerande att veta att fabriken läggs ned trots att den går med vinst, säger frv Rose-Marie Jonsson, Pia Skoog, Laszlo Arato, Stig Myrback och Erland Fernlund

Foto: LASSE SKOG

Ilska och oro präglade stämningen på Lever på tisdagen, dagen efter chockbeskedet att fabriken läggs ned till sommaren.

Att köpbojkotten mot Levers storsäljare Via skulle vara anledningen till att företaget flyttar utomlands förnekas dock av samtliga parter.

- Det stämmer inte alls, nedläggningen var planerad redan i våras, säger Niels Peder Bobek, VD för Lever i Sverige.

Extra bittert känns det för alla som arbetet hårt för att företaget ska gå med vinst, vilket det också gör. Endast ett fåtal kan räkna med fortsatt anställning och då på annan plats inom koncernen.

Hur avvecklingen skall gå till diskuteras nästa vecka på MBL-förhandlingarna.

- Sidorna 6 och 7

Tryckt stämning på Lever

Arbetslusten borta efter beskedet om nedläggningen

NYKÖPING (SN): På tisdagen var arbetslusten borta på Lever. Det kändes tungt att göra det man skulle. Istället samlades de anställda i grupper, pratade om sin oro och sin vrede över att fabriken ska bort, trots att den går med vinst.

– När jag gick hem i måndags kväll fattade jag inte att det var sant, berättar Stig Myrback, 27.

Stig är ganska nyanställd. Fem år har han varit på Lever. Han har nyligen köpt en bostadsrätt på Arnö och har lån att betala på.

– Det är klart jag är orolig för ekonomin, säger han. Men jag är beredd att ta nästan vilket jobb som helst.

Stig är fortfarande så ung så han kan tänka sig att börja plugga igen. Riktigt vad vet han inte, men kanske en arbetslöshet resulterar i att Stig bygger på gymnasieutbildningen med högskolestudier.

För ung för pension

Laszlo Arato, 56, är i den situationen att han är både för gammal och för ung. Åtminstone känner han sig så. För gammal att få ett nytt arbete och för ung att gå i pension. Han har nio yrkesverksamma år kvar.

– Ja, jag har arbetat 22 år i företaget, säger han, och jag får väl aldrig något nytt jobb. Efter fyllda 45 år det ju väldigt svårt.

– Vi skulle köpt hus, men det får vi skjuta upp, säger Pia Skoog.

Stig Myrback har nyligen köpt en bostadsrätt och är orolig för skulder som ska betalas.

Erland Fernlund har bara två år kvar till pensionen.

Rose-Marie Jonsson har varit lokalvårdare på Lever i 31 år.

– Okänsligt att lägga ned fabriken i en lågkonjunktur, menar Laszlo Arato.

Nu är han på laboratoriet på den förpackningstekniska avdelningen. Han var med på den tiden när cheferna var till åren komna och månade om sina anställda.

Unga chefer

– Idag är det så många unga chefer. De kommer från utlandet och några kan inte tala svenska. De tänker mycket på sin egen karriär, och det kan jag förstå, men de gamla cheferna kände för personalen.

Laszlo Arato är ordförande i Sif-klubben och har varit med i många förhandlingar med ledningen.

– Men jag känner sådan maktlöshet i förhandlingarna. Vi förhandlar inte med dem som har makten, för de sitter inte här i Nyköping.

"Illa vald tid"

– Det är okänsligt att lägga ned fabriken i en lågkonjunktur. Om två år kanske konjunkturen vänder och då hade det i alla fall varit lättare för personalen att få nya arbeten.

– Men man skyndar sig väl att lägga ned nu innan Sverige har kommit in i EG, för då kan man få starka fackförbund att slåss emot.

Skulle köpa hus

Pia Skoog är 35 och har arbetat femton år i pulverpackningen. Hennes man Keith arbetar på sidolimningen på Lever. Båda fick lägga en dröm på hyllan på måndagen.

– Vi vill gärna köpa hus, men det får vi skjuta upp nu, säger Pia som om drygt ett halvår riskerar att vara arbetslös tillsammans med maken.

– Jag var ledsen när jag kom hem i måndags. Jag hade känt mej så säker på Lever. Pia och Keith har tre halv vuxna barn. För Pia var jobbet en rolig avkoppling från arbetet hemma. Hon trivs med kamraterna. Berättar att de brukar ha kraftskivor tillsammans och ge varandra julkappar.

– Nu gäller det att försöka hålla ihop gemenskapen även om vi mister jobbet, menar hon.

De bästa åren

Rose-Marie Jonsson har arbetat som lokalvårdare på Lever i 31 år. Nu är hon 61. Inte hade hon tänkt att sluta sina yrkesverksamma år med att bli arbetslös.

– Jag kan inte tänka mej att ta ett annat arbete, säger hon. Jag är halvtidssjukskriven, men nog hade jag tänkt att jag skulle arbeta tills jag får pension.

Så känner också Erland Fernlund som har två år kvar till sin pension. Han arbetar deltid på sidolimningen och pulverpackningen.

– 37 år har jag arbetat på Lever. Det är den bästa tiden av mina år, säger han. Här har varit så trivsamt och nu känns det olustigt och marigt när man plötsligt får veta att man ska ge sig iväg. Fast nog har jag att syssla med på fritiden.

Epok i graven

Läggs Lever ned till sommaren är det en arbetsplats med 80 år på nacken som går i graven. Många anställda har varit med om att fira det ena jubileet efter det andra. Vad som fick vreden att blomma upp i tisdags när de anställda samlades i grupper för att prata om måndagens chockbesked var just det faktum att fabriken går med vinst.

– Vi har jobbat arslat av oss för fabriken. Här har vi slitit dag och natt för att företaget ska gå bra, och så lägger man bara ned det, sade en kvinna som var mycket upprörd och arg.

EVA DALIN

Arbetslusten var borta på tisdagen, istället ventilerades oro och vrede i grupper på fabriksgolvet på Lever. Foto: LASSE SKOOG

Hur blir framtiden, det är den frågan de flesta ställer sig på Lever i Nyköping idag. Fr v Rose-Marie Jonsson, Pia Skoog, Laszlo Arato, Stig Myrback och Erland Fernlund.

"Inget samband med köpbojkott"

NYKÖPING (SN): Nyligen uppmanade Svenska Naturskyddsföreningen landets tvättmedelskonsumenter:

– Köp inte Via. Tillverkaren Lever vägrar att göra tvättmedlet miljövänligare. Två veckor senare tänker Lever bomma igen fabriken i Nyköping och flytta tillverknings utomlands.

Levers storsäljare Via innehåller komponenter som inte gillas av miljövännerna i Svenska Naturskyddsföreningen.

Detta tillsammans med Vias stora andel av den svenska marknaden gjorde att Naturskyddsföreningen blåste till strid mot Lever i allmänhet och fabriken i Nyköping i synnerhet. Det är ju i Nyköping som tvättmedlet tillverkas.

Men striden tog en oväntad vändning. Två veckor efter uppmaningen till bojkott meddelade Levers företagsledning att fabriken i Nyköping läggs ned och att tillverknings flyttas utomlands.

Kan synas som om Naturskyddsföreningens köpbojkott

fick multinationella Levers ledning att i ilska lämna Sverige.

– Men det stämmer inte alls. Det finns inget samband mellan de två händelserna. Vi började planeringen för nedläggningen redan i våras, långt före Naturskyddsföreningens angrepp, säger Niels Peder Bobek, Levers VD i Sverige.

På Naturskyddsföreningen tror man inte heller att Levers nedläggning i Nyköping har något samband med bråket om Via.

– Nej, det finns nog inget

samband. Nedläggningen i Nyköping har ju planerats sedan länge, säger Magnus Nilsson på Naturskyddsföreningen i Stockholm.

Han tycker det är synd att Lever flyttar från Sverige.

– Om produkten görs i annat land får vi mycket svårare att påverka innehållet i tvättmedlet. Men det finns opinioner också på andra håll. Vi får hoppas att Lever inte kommer undan kritiken bara för att de lämnar Sverige.

UFFE BERTILSSON

Arbetslösheten ökar dramatiskt

NYKÖPING (SN):

Genom nedläggningen av Levers fabrik i Nyköping kommer arbetslösheten i området att stiga dramatiskt. Från 2,4 procent till 3,7 procent. (Siffran är inte statistiskt gångbar utan anger bara ett mått på hur mycket Lever betyder för arbetsmarknaden i Nyköping.)

Om inte arbetsförmedlingen lyckas skaffa ersättningsarbeten.

Därmed är arbetslösheten i Nyköping över medelvärdet både i länet och i riket.

– Det känns tungt, säger arbetsförmedlingens chef P O Sohl. Om man får ett företag med varsel, så finns ju ändå företaget kvar.

På arbetsförmedlingen kommer man nu att avvakta förhandlingen.

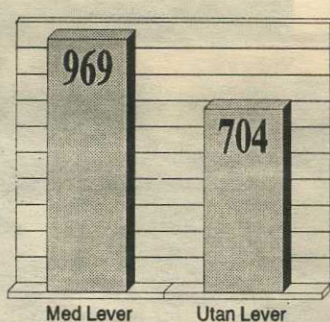
– Vi är givetvis beredda att ge den information de kan behöva och de får skriva in sig, säger P O Sohl.

Han ser framför sig en samrådsgrupp där man i samarbete löser de problem som finns.

– Bäst är att jobba på företaget direkt. Vi får kartlägga hur de anställdas situation ser ut, vilka önskemål de har, deras utbildning och bakgrunden. Men vad jag förstår är möjligheterna att erbjuda arbete på annan ort inte stora.

I första hand menar P O Sohl att det kan bli fråga om utbildning.

– Problemet är att vi inte har

704 personer går idag (tom september) arbetslösa i Nyköping. Med tillskottet från Lever kommer antalet upp i 969 personer.

någon annan processindustri i Nyköping. Speciellt för kvinnorna blir det tufft. Kanske kan de omskola sig till något område vi tror på. Statistiskt sett kommer ju vårdsektorn alltid att behöva folk även om det är kärt för tillfället.

P O Sohl har arbetet med en annan stor nedläggning, Saab. Men för Levers del kommer allt att gå mycket fortare.

Ett datum

– På Saab fanns alltid förhoppningarna kvar, eftersom processen var så utdragen. Men ibland kan det vara bra att ha ett konkret datum.

Totalt går 704 personer arbetslösa i Nyköping (tom sept). Övriga utan arbete (utbildning etc) är 353 stycken. Tillsammans med de anställda på Lever kommer de arbetslösas antal att stiga till 969.

Situationen i länet är dystert. Antalet varsel är fler än i andra län i landet.

– Den kemisk-tekniska branschen har inte varit någon katastrof, säger Rein Westerblom på länsarbetsmämnden. Det var en av de branscher vi såg ganska positivt på. När vi gjorde prognosen i augusti fanns inte Lever med i bilden.

Problemet är att efterfrågan på arbetskraft i Nyköping är lägre än riksgenomsnittet under det tredje kvartalet. Företagen behöver inte anställa.

Fått flytta

Trots detta har 542 personer fått arbete. Men den siffran anger inte om det är på orten eller vilka som fått arbete. Några har fått flytta för att få jobb, exempelvis.

Lever är en processindustri med inriktning på just tvättmedelstillverkning, vilket betyder att annan utbildning saknas som gör det lättare att ta andra arbeten.

Rörlighet

Lever har också många kvinnor anställda.

– I dagsläget är det dock så att männens arbetslöshet är störst. Men när konjunkturen vänder kommer också männen att få arbeta först. Det betyder att kvinnornas arbetslöshet på sikt kan öka jämfört med männens, säger Rein Westerblom.

Det finns dock en stor rörlighet på arbetsmarknaden och många får arbete. Problemet är bara att det hela tiden kommer in nya varsel och uppsägningar.

CHRISTER WÄTZ

Förhandling nästa vecka

NYKÖPING (SN):

MBL-förhandlingarna på Lever i Nyköping börjar på måndag i nästa vecka. I mitten av veckan beräknar man vara klara.

Då har man också kommit överens om vilka regler som skall tillämpas för personalen under avvecklingen.

Ulf Persson, personalchef, vill idag inte säga nå-

got om detta. Förhandlingarna skall först genomföras.

– Vi skall ha en dialog med Nyköpings kommun och landshövdingen. Vi är beredda på en diskussion för att göra en snygg reträtt. Det är ett inslag i våra satsningar på personalen, säger han.

Någon brådska är det inte, säger han, "det får ta den tid det tar".

Förhandlingarna berör 180 kollektivanställda och 85 tjänstemän. Endast ett fåtal kan beredas annan tjänst inom koncernen.

Drygt hälften av de kollektivanställda är kvinnor medan andelen kvinnor bland tjänstemännen är mindre än hälften.

Lever har idag ganska många anställda som är över 50 år.

CHRISTER WÄTZ

Leverindus berörs inte

NYKÖPING (SN):

– Leverindus lever vidare i Nyköping som tidigare. Vi berörs inte av att Lever lägger ned fabriken.

Det säger Leverindus VD, Gösta Rappe. Företaget skall dock se sig om efter nya lokaler.

Leverindus AB är ett självständigt bolag även om det är samma ägare som för Lever.

I Nyköping finns ett 40-tal anställda men totalt arbetar 90 personer inom företaget. Då

räknas även säljare och servicetekniker in.

Leverindus säljer rengöringsprodukter och rengöringssystem till storkunder som storkök, institutioner, skolor och sjukhus. Även livsmedels- och metallindustrin är stora kunder liksom de professionella tvätterierna.

Annan marknad

– Vi arbetar på en helt annan marknad som är helt skild från hushållen, säger Gösta Rappe.

Cirka 25 procent av de pro-

dukter som företaget säljer tas från Levers fabrik i Nyköping. Merparten kommer från koncernens fabrik i Åbo och resten tas från andra leverantörer.

Historiskt sett har Leverindus utvecklats parallellt med nuvarande Lever och man har funnit att Nyköping är en lämplig lokaliseringssort.

– Men vi får söka nya lokaler för vårt kontor i Nyköping, förklarar Gösta Rappe.

CHRISTER WÄTZ

"Små möjligheter för kommunen"

– Vi ska ta en diskussion med Levers ledning och se vad som kan göras, säger kommunalrådet Bengt Hedström (m).

Nyköpings kommun har små möjligheter att gå in med konkreta åtgärder i det aktuella läget.

– Vi får inte gå in och stödja ekonomiskt och vi kan inte

heller subventionera hyran, vilket vi kunnat om det varit en kommunal fastighet, menar han.

Bengt Hedström hoppas på en dialog med Lever å ena sidan och Nyköpings kommun, landshövding Ivar Nordberg och industriminister Per Westerberg på den andra.

– Det finns ju intresse från både Ivar Nordberg, som varit industriminister, och Per Wes-

terberg, som bor i Nyköping, förklarar Bengt Hedström.

Personligen vill han dock dock inte tro att sista ordet är sagt ännu.

– Nej, man måste vara optimist. Sedan måste man också se på Levers situation om de lägger ner. Hur ska de t ex kunna bli av med den stora industrifastigheten. Den måste vara ohyggligt svår att sälja.

"Lever har lovat att ta sitt ansvar"

– Det är tyvärr ett i raden av många negativa beslut för Nyköping. Men jag räknar med att Lever tar sitt ansvar – som man lovat.

Det säger kommunalrådet Göran Forssberg (s) efter chockbeskedet om att Lever avvecklar sin anläggning i Nyköping.

– Lever har lovat att ta sitt ansvar i det här läget. Vi har kommit överens om en dialog med företaget om vad som kan göras, säger Göran Forssberg.

Han hoppas att Lever kan lägga någon annan tillverkning eller tjänsteproduktion i Nyköping.

– Det som nu sker har inte

med Nyköping som etableringsort att göra. Nyköping har hög trovärdighet, betonar Göran Forssberg.

– Men nu måste vi tillsammans lägga på ett kol för att locka hit fler företag med ny verksamhet, avslutar Göran Forssberg.

BO HÖGLANDER